

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Arnoldi Corvini à Belderen J. U. D. Jus Canonicum, Per Aphorismos Strictim Explicatum

Corvinus van Beldern, Arnold

Amstelodami, 1663

Iurejurando.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10591

postea cognita, censetur in sponsalia de presenti consensisse. *c. Usque fidem. 30. de sponsal. ut & ea purè, quæ se à sponso conditionali passa est cognosci. c. de illis. 7. de despons. impub. c. per tuas. 6. de cond. appof.*

Hæc præsumptio plenam probationem facit, & pro veritate habetur, nec probationem admittit in contrarium; nisi per confessionem partis, restitutionem in integrum, & alia. *de quibus vide Alciat. in d. tract. & Felin. in c. quanto. 8. hic. & Bald. in addit. ad Specul. hoc tit.*

Causæ, ex quibus præsumptiones proficiuntur, sunt fere infinitæ; paucas hic enumerabimus.

Desumuntur, ex persona, *c. decenter. 6. dist. 89. c. fin. hic. loco, c. 21. quisquis. 17. qu. 4. c. literis. 12. hic. tempore, c. 1. Gonsaldus. 17. qu. 2. c. 26. in omnibus. dist. 81. qualitate, c. 2. sunt nonnulli. dist. 46. c. fin. §. hermaphroditus. 4. qu. 3. taciturnitate, c. 1. sit Rector. vers. primo. dist. 43. c. nonne. 5. hic. utilitate, c. 24. ipsa pietas. 23. qu. 4. fletu, c. 1. si verum. 31. qu. 2. c. 10. imitare. 6. qu. 1. fuga, c. III. constat. 1. qu. 1. c. 1. sit rector. vers. rectores. dist. 43. negligentia, c. 6. pervenit. dist. 18. c. scribam. 9. hic. familiaritate, c. 1. quorundam. dist. 34. repellantur. 7. de accus. vicinitate, c. sed continuo. 46. dist. 1. de pæn. dignitate, c. 14. absit. 11. qu. 3. dilectione, c. 51. ea. 23. qu. 4. c. grave. 29. de præb. frequentatione, c. clericus. 20. dist. 81. c. monasteria. 8. de vita & honest. cleric. ætate. c. cum in juvenute. 15. hic. c. fraternitatis. 7. dist. 34. &c.*

De iurejurando.

TIT. XXXI.

Quod si Actor in probatione deficiat, interdum ei *jusjurandum*, maximum expediendarum litium remedium, defertur. *c. etsi Christus. 26. §. Iacobus. hic.*

Est

Est divini Nominis assumptio, ad id, quod asseritur, confirmandum. *d. c. etsi Christus.*

Est vel *Promissorium*, vel *Affertorium*; *secund. Dd. vid. Hostiens. in sum. hic. num. 3. & Sarmient. select. interpr. lib. 1. cap. 3.*

Illud dicitur, quod contractui, vel alteri actui adjicitur, confirmandi, sive non retractandi juris causâ.

Tale est iuramentum *Obedientiæ*, *c. nullus. 5. hic. c. legebatur. 3. de major. & obed. c. quanquam. 6. dist. 23. fidelitatis, c. veritatis. 13. hic. c. 18. de forma. 22. qu. 5. quo quis jurat aliquid se facturum: ut iudicio sisti; litem exequi; c. 1. de sequest. possess. vel daturum. c. cum contingat. 28. hic. c. quamvis. 2. de pact. in 6. c. Quintavallis. 23. c. veniens. 16. c. debitores. 6. hic. Iuramentum contractus confirmatorium; quo is vim, quam alioqui non haberet, accipit: *d. c. cum contingat. 28. eod. c. licet mulieres. 2. eod. in 6. modo moribus bonis, naturalibus, c. 4. 5. & ult. de pact. & c. 2. & fin. eod. in 6. aut publicæ utilitati, c. 2. hic. d. c. 2. de pact. in 6. non repugnet.**

Iuramentum Affertorium, est quo rei præsentis, vel præteritæ, veritas asseritur.

Tale est *iuramentum Veritatis*, quod præstant testes in dicendo testimonio; *c. nuper. 51. de testib. & attest. c. 2. de iuramento calumn. c. ex literis. 32. hic. Iuramentum calumnie*, quo *Actor* jurat se non calumniandi animo: sed existimans se bonam causam fovere, ad litigandum venire; & *Reus* jurat, se arbitrari justam causam habere deferendi, & in aliis se non odio, nec differendi iudicii gratiâ probationes vel iuramentum ab alio exigere: *tot. tit. de juram. calumn. Iuramentum malitiæ*, quod quis de malitia suspectus, requirente iudice, jurat, se non malitiosè exceptionem proponere, dilationem petere: *c. 2. §. fin. & ibi Gloss. fin. de juram. calumn. in 6. c. pastoralis. 4. de except. c. ultra tertiam. 55. de testib. c. 11. judicantem. 20. qu. 5. Iuramentum purgatorium*, quod præstat accusatus vel diffamatus de aliquo crimine, quod non fuit proba-

probatum; jurat & purgat se ita non commisisse: *c. 1. c. quoties. 5. c. constitutus. 3. de purgat. can. Exod. 22. Iuramentum litis decisorium.* Quod tantum ad præsens argumentum pertinet.

Est hoc iuramentum, litis finiendæ causâ, à parte litigante præstandum.

Est triplex, *Voluntarium, Iudiciale, & Necessarium*; ut patet ex rubr. hujus tit. in ff.

Voluntarium (sic dictum, quod sponte ab uno deferatur, ab altero suscipiatur, *l. 2. l. 3. l. jusjurandum. 17. ff. hic.*), est quod ex conventionem per modum transactionis pars parti, extra iudicium, defert. *d. l. 17. l. 28. §. ult. ff. eod.*

Iudiciale est, quod in Iudicio (unde iudiciale, licet & ipsum sit voluntarium, dictum) pars parti, iudice approbante, defert. *c. fin. hic. l. 12. §. 1. ff. eod.*

Necessarium est, quod Iudex ex officio, in defectum legitimarum probationum, ubi neque nihil, neque plene probatum est, alterutri litigatorum defert: sic dictum à necessitate præstandi. *d. c. fin. l. generaliter. C. de reb. cred. l. admonendi. 31. ff. eod.*

Iuramentum, ut valeat, deferri debet, sive à iudice, sive à parte ad deferendum habili. Nemo enim debet sine necessitate, aut nisi aliquo compellente, jurare. *c. 4. si quis Presbyter. 2. qu. 4. d. c. etsi Christus. 26. hic.*

Habiles ad iuramentum *voluntarium & Iudiciale* deferendum sunt; & qui rerum suarum, & qui litis sunt domini, nisi specialiter prohibeantur; *l. 7. C. l. 17. §. ult. l. 35. §. 1. l. 3. §. 5. ff. hic.* ad *Necessarium* solus Iudex, ad instantiam partis, vel ex officio. *Gail. 1. obs. 108. num. 5. Panorm. in c. ult. hic.* Non refert, an Ordinarius sit, an Delegatus. *d. l. admonendi. l. 3. l. 12. §. fin. autem. l. ult. C. hic.*

Actori an reo sit deferendum, Iudex, inspectis personarum & causæ circumstantiis, arbitrabitur, *c. ult. §. sanè. hic.*

De-

Deferri *judicarium*, & *voluntarium*, potest omnibus qui ex conventionem vel sibi, vel aliis, actionem & exceptionem acquirere possunt; *l. 20. l. 24. l. 25. l. 26. ff. hic. cujuscunque qualitatis, ætatis, sexus sint; dd. ll. & Gl. ad c. 2. de exception. si quidem rei controversæ habeant scientiam; l. Marcellus. §. 1. ff. rer. amot. l. 5. in princ. ff. de in lit. jurand. Exceptis Sacerdotibus in levi causa, c. eist Christus. 26. hic. non in magna. in d. c. eist Christus. d. c. si quis Presbyter. 2. qu. 4.*

Necessarium deferri potest omnibus semiplenè probantibus; Nisi sint viles, infames, *Beust. in l. admonendi. num. 8. ff. hic. perjuri, de perjurio suspecti, c. 6. ille qui hominem. 22. qu. 5. c. 3. de cohabit. cleric. & mulier. arg. c. 5. ita ergo. & c. 2. non est contra. 22. qu. 1. c. ex tenore. 10. de sent. excomm. c. literas. 14. de presunt. veritatem rei ignorant. Bart. in d. l. admonendi. num. 27.*

Deferitur *juramentum voluntarium* & *judiciale* in omni actione quæ in judicio proponi potest; *l. 3. l. 7. ff. hic. Neque refert, an illa super statu hominis, Bart. in d. l. 3. num. 3. per d. l. 3. §. 2. & l. 30 §. 4. eod. an matrimonio, sed saltem pro eo; Bart. in d. l. 3. num. 2. fac. c. lator. 7. de sent. & re judic. aut crimine admissio, Accurs. in d. l. 3. verb. agatur. (sed ita ut Reo non Actori, deferatur. las. in d. l. 3. num. 23. Beust. ibid. num. 56.) aut aliâ etiam causâ moveatur. l. 9. §. 2. l. 30. ff. hic.*

Juramentum Necessarium etiam regulariter in quavis causa admitti potest: *d. l. 3. ibi: in ceteris. Dd. in c. ult. hic. Excipiuntur causæ civiles magnæ & arduæ, Bald. in d. l. 3. num. 9. hic. Beust. in l. admonendi. num. 238. ff. hic. fac. c. 1. §. illum. de rest. spol. in 6. criminales, c. 2. sciant. 2. qu. 8. l. ult. C. de probat. matrimoniales, Gloss. & Panorm. & alii Dd. in c. mulier qua. 34. in verb. absoluto. hic. fac. c. ult. de probat. c. super eo. de eo qui cogn. conf. ux. spirituales, status, feudales; imo omnes in quibus jura evidentissimas & plenas requirunt probationes. Mascard. de probat. cas. 358. num. 43. & 44.*

Causa quæ juramentum hoc admittit, ut ei sit locus, debet esse dubia. *l. admonendi. 31. & ibi Dd. com. ff. hic.*

Dubia est, si probationis inopiâ laborat, *l. 3. C. eod.* id est, non si nihil sit probatum; Tum enim Reus, etsi nihil præstiterit, est absolvendus; *l. qui accusare. C. de edend. c. fin. §. sanè. hic.* sed si semiplenè probatum sit. *Costal. in d. l. admonendi. 31. Dd. commun.*

Defertur *Iuramentum voluntarium* extra iudicium; *Iudiciale* in iudicio, & vel in principio, vel in medio; *Necessarium* in fine, id est, sententia definitiva: *l. pen. in princ. vers. omne igitur. C. hic.* Idque tam in prima, quam secunda instantia. *Petr. Foller. ad Marant. part. 6. de juram. num. 20.*

Iusjurandum voluntarium, delatum, nemo suscipere tenetur; qui tamen suscepit, illud præstare debet, nec potest referre. *l. iusjurandum. 17. ff. hic.* *Iudiciale* delatum, aut præstandum, aut referendum. *c. fin. hic. l. delata. C. l. 34. §. ait Prætor. ff. eod.* Nisi is qui detulit, de calumnia jurare nolit: *d. l. delata. 9. d. l. 34. §. 4. iusjurandum remiserit: l. 1. C. hic. Necessarium* ab eo cui defertur, necessariò est suscipiendum & præstandum, aut causâ cadendum. *d. c. fin. hic. l. 12. §. 2. & 3. C. eod. c. 2. de probat. c. 2. §. 1. de juram. calumn.*

Iuramentum Iudiciale & Necessarium præstari debet coram eo Iudice, coram quo causa ventilatur. *l. 12. in fin. princ. C. hic.*

Iurandum prout juramentum fuit delatum. *l. 3. §. fin. l. seq. l. qui per salutem. 33. ff. hic.* Ratio est in *l. iusjurandum. 34. §. non semper. ff. eod.*

Iurabatur tempore Legis veteris, *Vivit Dominus, vivit anima mea; c. 7. & jurabunt. 22. qu. 1.* in primitiva Ecclesia, *Testis est mihi Deus. & Testis est mihi conscientia mea; c. 14. si peccatum. vers. non vobis. 22. qu. 1.* Modernorum juramentum est: *Sic me, vel te, Deus adjuvet. & ista reliquæ Sanctorum. c. 5. de parentela. cum 4. can. seqq.*

seqq. 35. qu. 6. c. 9. quoties. 1. qu. 7. c. 12. habemus. 22. qu. 1. Sic me Deus adjuvet, & ista Evangelia. c. Ego N. in fin. 4. hic.

Iurandum semper per Deum, non per creaturas, aut Deos falsos. *d. c. 7. & jurabunt. c. 8. considera. c. 9. clericum. c. 10. si quis per capillum. c. 16. movet te. §. sicut etiam. 22. qu. 1.*

Per creaturas tamen ita prohibetur jurare, in quantum solæ considerantur; quia illis divinitatis & superioritatis numen tribueretur, quod fieri non debet. non prohibetur per creaturas jurare, in quantum earum honor refertur ad Deum: ut dum juratur tactis Evangeliiis, per Evangelia, per Crucem; & ita intentio jurantis inspicitur: quare si quis juret super lapidem, putans se jurare super Evangelia, obligatur. *c. 11. humana. §. item objicitur qui. 22. qu. 5.*

Qui sciens per lapidem, vel aliam creaturam, falsum jurat, perjurus est. *c. 10. ecce. 22. qu. 5.*

Per Deo falsò attributa, quæ ei verè non insunt, jurare, est blasphemia damnata; ut & temerè, & detestando, quæ ei insunt, usurpare, & per Virginis matris & Sanctorum nomina temerè dejerare. *c. statuimus. 2. de maledic. c. 10. si quis per capillum. 22. qu. 1.*

Debet omne juramentum tres habere comites: *Iustitiam, veritatem, discretionem. d. c. etsi Christus. 26. hic. d. c. & jurabunt. 22. qu. 1. c. 2. animadvertendum. 22. qu. 2.*

Iustitiam habet, si licitum, nec ad mortale peccatum tendit. *c. innocens. 23. §. illicitum. 22. qu. 4.*

Veritatem; cum falsum abest.

Discretionem; quando cum causa, deliberate, non ex impetu, vel ira, vel odio, vel amore nimio, aut solâ gratia, fit. *d. c. innocens. §. illicitum. c. sacramentum. 2. qu. 4. c. sicut ex literis. 12. hic. c. 10. non est. 15. qu. 1.*

Iuramentum præstitum regulariter est servandum; si sine aternæ salutis detrimento servari possit. *c. si verò. 8. c. cum contingat. 28. hic. c. licet mulieres. 2. eod.*

in 6. c. quamvis pactum. 2. de pact. in 6. & qui non servat, perjurus habetur. c. brevi. 17. hic. c. 14. si peccatum. 22. qu. 1.

Maximum habetur remedium expediendarum litium, *l. 1. l. 2. l. 26. §. fin. §. hic.* confirmat dubia, & ad veritatis indagacionem pertinet: *c. 7. & jurabunt. 22. qu. 1. c. 2. animadvertendum. 22. qu. 2. c. significasti Reges. 4. hoc §. nimirum. de elect. ad Hebr. cap. 6.* sententiis & transactionibus *Voluntarium & Iudiciale* præponderat: *d. l. 2. l. duobus. 28. l. cum. 30. §. si mulier. ff. eod. novationi, l. qui jurasse. 26. §. fin. ff. eod. solutioni, l. jusjurandum ad. 27. ff. eod. acceptilationi, æquiparatur: l. jusjurandum. 40. ff. eod. probationis vim Necessarium habet: d. l. eum. & l. admonendi. & ibi Dd. ff. eod. ex delato & relato præstito actio datur & exceptio. l. si duo. 13. §. si quis. l. ait Praetor. 17. l. nam postea. 9. §. 1. & d. l. jusjurandum. 40. ff. l. cum proponas. C. eod.*

Iuramentum, quoad perjurii vinculum, ex parte jurantis est personale, & personam ejus non egreditur; neque ad heredes transit; omnino reale est ex parte recipientis, & transit ad heredes. *c. veritatis. 13. hic. & ibi Dd. c. fin. de foro compet. Guido Papa. decis. 375.*

Transit etiam ad successores, quod pertinet ad effectum obligationis, *Panorm. ad d. c. veritatis. Felin. ad c. cum sit. num. 9. de foro compet. & in quantum pertinet ad probationem. Guid. Pap. d. decis. 375.*

Perjurium committit, qui mendacium juramento firmat; qui juramentum promissorium indiscretè transgreditur; *c. 1. & 2. 22. qu. 3.* qui post juramentum profert contraria; nisi cum justa & rationabilis causa excuset: *c. fin. hic. in 6.* puta diversi intellectus in aliquo concurrant, error sit tolerabilis. *ut in c. cum dilecti. 18. de accus. vid. Gloss. ad c. fin. ad verb. justa causa. hic. in 6.*

Perjurium Deum ultorem habet: *l. 2. C. eod.* Illud tamen committens ex Legibus & Canonibus fit infamis; *c. 17. infames. 6. qu. 1. l. si quis major. C. transact. testimo-*

stimonii dicendi, *c. 14. parvuli. 22. qu. 5. c. 18. quicunque. 6. qu. 1. c. testimonium. 54. de testib. l. si cui. §. iisdem. C. de accus. collationis beneficiorum, Innoc. ad c. constitutus. in 2. vid. Panorm. ad c. querelam. ad c. cum nostris. de concess. prab. ad c. cum in cunctis. de elect. fac. c. fin. hic. in 6. fit incapax; actione in qua pejeravit, privatur; *d. l. si quis major. C. de transact. ab Ecclesiæ administratione submoveretur. d. c. querelam. 10. c. cum quidam. 12. hic. ubi Gloss.**

In foro conscientiae pro juramento temerario, unius anni; pro directo perjurio, septem annorum poenitentia imponitur. *d. c. 18. quicunque. 6. qu. 1. c. fin. 22. qu. 4.*

A perjurio tamen excusat necessitas: *c. 15. si nulla. 23. qu. 8. c. Presbyteros. 32. dist. 50. c. brevi. 17. hic.* Ea enim legem non habet. *c. si nulla. 113. de consecr. dist. 4. c. 26. discipulos. de consecr. dist. 5. c. si quis propter. 3. de furt. c. si significante. 7. vers. cum igitur. verb. quantum de pignor.*

De perjurio. *Lud. Rom. sing. 430. Gloss. ad l. iustus furtivum. ff. de his qui not. infam. & poena juramentum licitum transgredientis, cognoscit iudex secularis, c. 40. Rex. 23. qu. 5. & Ecclesiasticus: c. novit. 13. de judic. quisque in suo foro: ut & an juramentum sit licitum, nec ne: c. licet mulieres. 2. hic. in 6. alias regulariter juramenti, cum inter res spirituales sit, cognitio ad forum Ecclesiasticum pertinet, *c. fin. de foro compet. in 6. nec de eo est competens Iudex Laicus. Gloss. fin. ad c. venerabilem. ad verb. perjurii. de elect. Gloss. ad c. cum sit. de foro compet. & in c. pradicandum. 21. qu. 1. vid. Felin. ad c. praterea. n. 28. de sponsal.**

Licet juramentum omne, quod sine detrimento salutis aeternae servari potest, quamvis bonorum detrimento immineat, sit servandum; *c. si vero. 8. c. cum contingat. 18. hic. c. quamvis. 2. de pact. in 6.* tamen, si ex eo contra aliquem sequeretur peccatum vel delictum aliquod, *vid. Paul. Castr. conf. 122. vol. 2. super eo dispensari potest. vid. c. praju-*

pradicandum. fin. 22. qu. 1. c. venerabilem. 34. de elect. c. 11. qui sacramento. 22. qu. 4. c. pervenit. 2. c. cum contingat. 28. cum c. seq. c. verum. 15. c. debitores. 6. c. ad nostram. 7. hic. c. licet mulieres. 2. eod. in 6. vid. Guid. Pap. qu. 224. Panorm. in quæst. qu. 2. circ. fin. vers. si ego. & c. post ejus consilia.

Fit dispensatio ab eo qui potestatem, *c. venientes. 19. hic.* Ecclesiasticam puta, ut Episcopo, Pontifice, habet; *c. fin. de foro compet. in 6. & causâ cognitâ, Gloss. ad c. non est. 5. de voto. c. requiritis. 5. §. nisi rigor. & c. seq. 1. qu. 7. vocatis, quorum interest non absolvi. vid. Guid. Pap. decis. 225. & 140. & quæst. Tholos.*

Episcopus, non de omnibus, sed tantum de his dispensat, in quibus dubium est, an juramentum sit licitum, nec ne. *c. constitutis. 14. de testib. & attest. c. si verò. 8. c. verum. 15. c. cum quidam. 12. §. illi.* Pontifex, propter plenitudinem potestatis de omnibus, per viam commutationis, dispensationis, & totalis relaxationis. *Innoc. in c. fin. de consuet. Gloss. & Archidiacon. ad c. 6. sunt quidam. 25. qu. 1.* Quia in omni juramento superioris voluntas censetur excepta. *d. c. venientes. 19. hic.*

De exceptionibus & replicationibus.

TIT. XXXII.

Probatâ Actoris intentione, Reus condemnabitur, nisi aliquâ exceptione se defendat.

Exceptio, est defensio ex justa & legitima causa competens adversus id quod ab Adversario intenditur. *l. cum nondum. 4. l. siquidem. 9. cum l. seq. C. hic.*

Est summa exceptionum divisio, quod aut sunt *dilatoria*, aut *peremptoria*. *Gloss. 1. in c. exceptionem. 12. hic.*

Dilatoria sunt, quæ rem & judicium differunt, non tollunt. *d. Gloss. in c. exceptionem.*

Hæ rursus sunt, vel *declinatoria judicii*, vel *dilatoria solutionis*. *Gloss. ad d. c. exceptionem.*

illa